

Sprzeciw oskarżyciela publicznego wobec cofnięcia wniosku o ściganie

CZESŁAW P. KŁAK*

STRESZCZENIE

Artykuł stanowi analizę nowego brzmienia art. 12 § 3 k.p.k., obowiązującego od 5 października 2019 r. w wyniku wejścia w życie ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw. Zgodnie z nowym brzmieniem tego przepisu wydłużono termin do cofnięcia wniosku o ściganie, umożliwiając osobie uprawnionej złożenie oświadczenia w tym zakresie aż do zamknięcia przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej. Wprowadzono także rozwiązanie, że w sprawach, w których akt oskarżenia wniosł oskarżyciel publiczny, cofnięcie sprzeciwu po rozpoczęciu przewodu sądowego jest skuteczne, jeżeli nie sprzeciwi się temu oskarżyciel publiczny obecny na rozprawie lub posiedzeniu. Ustawodawca wprowadził tym samym do systemu prawa procesowego instytucję sprzeciwu oskarżyciela publicznego wobec cofnięcia wniosku o ściganie. W artykule zwrócono uwagę na istotę i charakter prawny tej instytucji, jak również na praktyczne następstwa jej obowiązywania.

Słowa kluczowe: wniosek o ściganie, cofnięcie wniosku o ściganie, sprzeciw oskarżyciela publicznego

* Dr hab. Czesław P. Kłak, prof. Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy, sędzia Trybunału Stanu, członek Rady Legislacyjnej przy Prezesie Rady Ministrów, ORCID 0000-0002-2886-4770.

Ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw¹ (dalej: ustawa z 19 lipca 2019 r.) znowelizowano art. 12 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego² (dalej: k.p.k.). Po zmianie wskazany przepis otrzymał brzmienie: „Wniosek może być cofnięty w postępowaniu przygotowawczym za zgodą prokuratora, a w postępowaniu sądowym za zgodą sądu – aż do zamknięcia przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej. W sprawach, w których akt oskarżenia wniósł oskarżyciel publiczny, cofnięcie wniosku po rozpoczęciu przewodu sądowego jest skuteczne, jeżeli nie sprzeciwi się temu oskarżyciel publiczny obecny na rozprawie lub posiedzeniu. Ponowne złożenie wniosku jest niedopuszczalne”.

Nowe brzmienie art. 12 § 3 k.p.k. obowiązuje od 5 października 2019 r. (art. 22 ustawy z 19 lipca 2019 r.). Czynności procesowe dokonane przed dniem wejścia w życie tej ustawy są skuteczne, jeżeli dokonano ich z zachowaniem przepisów dotychczasowych (art. 7 ustawy z 19 lipca 2019 r.).

Nowelizacja art. 12 § 3 k.p.k. nie zmieniła rozwiązania, że wniosek o ściganie może być cofnięty, jak również tego, iż dla skuteczności tej czynności wymagana jest zgoda prokuratora w postępowaniu przygotowawczym oraz sądu rozpoznającego sprawę w postępowaniu sądowym (zdanie pierwsze). Nie odstąpiono również od rozwiązania zakładającego, że ponowne złożenie wniosku jest niedopuszczalne (obecnie zdanie trzecie). Wydłużono natomiast termin do cofnięcia wniosku o ściganie. Po nowelizacji może to nastąpić do czasu zamknięcia przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej. Zmiana stanu prawnego polega również na tym, iż w obecnym zdaniu drugim przyjęto, że w sprawach, w których akt oskarżenia wniósł oskarżyciel publiczny, cofnięcie wniosku po rozpoczęciu przewodu sądowego jest skuteczne, jeżeli nie sprzeciwi się temu oskarżyciel publiczny obecny na rozprawie lub posiedzeniu. Ustawodawca wprowadził tym samym do prawa procesowego instytucję sprzeciwu oskarżyciela publicznego wobec cofnięcia wniosku o ściganie. We wskazanym przypadku skuteczność cofnięcia wniosku o ściganie – co wyraźnie wynika z ustawy – zależy zatem od braku sprzeciwu oskarżyciela publicznego obecnego na rozprawie lub posiedzeniu.

Ustawa procesowa wyraźnie określiła termin na cofnięcie wniosku o ściganie w postępowaniu sądowym. Może to nastąpić „aż do zamknięcia przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej”. Jest to termin maksymalny, prekluzyjny

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 1694.

² Dz. U. z 2018 r. poz. 1987, ze zm.; obecnie Dz. U. z 2020 r. poz. 30, ze zm.

i nieprzekraczalny³. Nie jest możliwe jego przywrócenie (arg. *ex art.* 126 § 1 k.p.k.)⁴, nawet w przypadku, gdy niezachowanie terminu nastąpiło z przyczyn niezależnych od osoby uprawnionej⁵. Wydłużając termin na cofnięcie wniosku o ściganie, ustawodawca przyjął jednocześnie, że po rozpoczęciu przewodu sądowego (art. 385 k.p.k.) dla skuteczności jego cofnięcia niezbędny jest brak sprzeciwu oskarżyciela publicznego. Wynika z tego, że do czasu zwięzłego przedstawienia przez oskarżyciela podstaw zarzutów cofnięcie wniosku o ściganie nie wymaga – w sprawie, w której akt oskarżenia wniósł oskarżyciel publiczny – braku jego sprzeciwu. Po rozpoczęciu przewodu sądowego – ze względu na przejście procesu na bardziej zaawansowane stadium – uznano, że w celu przeciwdziałania „instrumentalnemu” traktowaniu instytucji cofnięcia wniosku o ściganie niezbędne jest obwarowanie takiej możliwości brakiem sprzeciwu oskarżyciela publicznego. Sprzeciwiając się cofnięciu wniosku o ściganie, oskarżyciel publiczny przeciwdziałać ma zatem – w założeniu projektodawcy i finalnie ustawodawcy – nadużyciu uprawnienia przysługującego osobie uprawnionej, chroniąc także przed konsekwencjami cofnięcia wniosku o ściganie (umorzenie postępowania – art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k., niedopuszczalność ponownego złożenia wniosku o ściganie – art. 12 § 3 *in fine* k.p.k.)⁶.

Nieobecność oskarżyciela publicznego na rozprawie lub posiedzeniu, podczas których złożono oświadczenie o cofnięciu wniosku o ściganie, powoduje, że nie ma on możliwości „sprzeciwienia się” cofnięciu takiego wniosku. Z brzmienia art. 12 § 3 zdanie drugie k.p.k. wynika bowiem, że w takim przypadku nie występuje obowiązek uzyskania jego oświadczenia. To zatem obecność oskarżyciela publicznego na rozprawie lub posiedzeniu determinuje jego prawo do „sprzeciwienia się” cofnięciu tego wniosku. W analizowanej sytuacji procesowej, gdy oskarżyciel publiczny jest nieobecny, sąd nie powinien zwracać się do niego o złożenie oświadczenia w przedmiocie ewentualnego sprzeciwienia się cofnięciu wniosku o ściganie przez osobę uprawnioną, ponieważ nie może on sformułować sprzeciwu w tym zakresie. W takim wypadku sąd podejmuje decyzję w przedmiocie wyrażenia zgody na cofnięcie sprzeciwu na podstawie art. 12 § 3 zdanie pierwsze k.p.k. Uwaga powyższa nie dotyczy jednak przypadku, w którym oskarżyciel publiczny nie został prawidłowo zawiadomiony o terminie rozprawy lub posiedzenia, a jego

³ Zob. J. Skorupka, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, J. Skorupka (red.), Warszawa 2015, s. 59.

⁴ Zob. P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgrzyzek, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. I, P. Hofmański (red.), Warszawa 2011, s. 146.

⁵ Zob. Z. Gostyński, S. Zabłocki, [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, R.A. Stefański, S. Zabłocki (red.), Warszawa 2003, s. 271; R.A. Stefański, *Termin do cofnięcia wniosku o ściganie*, „Prokuratura i Prawo” 2001, nr 6 s. 162.

⁶ Zob. druk sejmowy nr 3251 (Sejm VIII kadencji), s. 4-5, dostępny na stronie: www.sejm.gov.pl, (dostęp: 31.12.2019 r.).

udział był obowiązkowy lub został uznany (w przypadku posiedzenia) za obowiązkowy. W takiej sytuacji nie był on wprawdzie obecny na rozprawie lub posiedzeniu, ale nie wynikało to z jego zaniedbania, lecz było niezależne od niego, w związku z czym nie może on utracić możliwości „sprzeciwienia się” cofnięciu wniosku. Wprawdzie ustawa procesowa nie zastrzega w art. 12 § 3 zdanie drugie k.p.k., że prawo „sprzeciwienia się” przysługuje oskarżycielowi publicznemu należycie powiadomionemu o terminie rozprawy lub posiedzenia (zob. art. 387 § 2 k.p.k.), ale nie można na tej podstawie uznać, iż każda nieobecność oskarżyciela publicznego – nawet obiektywnie usprawiedliwiona – zamyka mu drogę do „sprzeciwienia się” cofnięciu wniosku. Oskarżyciel publiczny ma prawo „sprzeciwić się” cofnięciu wniosku o ściganie. Znaczy to, że rolą sądu jest zagwarantowanie mu tego prawa, a brak zawiadomienia o terminie rozprawy lub posiedzenia albo wadliwe zawiadomienie (co jest równoznaczne z brakiem prawidłowego zawiadomienia) nie może pozbawić oskarżyciela publicznego możliwości zajęcia stanowiska w przedmiocie cofnięcia wniosku. Tylko zatem w przypadku niewadliwego zawiadomienia o terminie rozprawy lub posiedzenia, można uznać, że nieobecność oskarżyciela publicznego nie jest przeszkodą do skutecznego cofnięcia wniosku o ściganie. Rozważyć również należy przypadek, w którym w rozprawie lub posiedzeniu nie bierze udziału oskarżyciel publiczny, a jego udział jest obowiązkowy lub został uznany za obowiązkowy, mimo że został on prawidłowo zawiadomiony. W takim przypadku prowadzenie rozprawy lub posiedzenia stanowi rażące naruszenie przepisów postępowania, natomiast z punktu widzenia art. 12 § 3 zdanie drugie k.p.k. istotne jest to, że oskarżyciel publiczny miał możliwość „sprzeciwienia się” cofnięciu wniosku o ściganie, ale – ze względu na uchybienie ciążącemu na nim obowiązkowi – nie stawiał się na rozprawie lub posiedzeniu. Sama czynność, bez jego udziału, bez względu na przyczynę nieobecności, jest wadliwa i jako taka nie powinna mieć miejsca. Jeżeli sąd w takiej sytuacji wyrazi zgodę na cofnięcie sprzeciwu i umorzy postępowanie na podstawie art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k., wystąpi podstawa do zaskarżenia tego orzeczenia, albowiem ustawa procesowa wymagała obecności oskarżyciela publicznego. Jak wskazano w piśmiennictwie, prowadzenie rozprawy bez udziału prokuratora, gdy jego obecność była obowiązkowa, stanowi rażące naruszenie przepisów postępowania (art. 46 § 1 k.p.k.) i może stanowić względną przyczynę odwoławczą (art. 438 pkt 2 k.p.k.)⁷. Obecność oskarżyciela publicznego na rozprawie lub posiedzeniu, w sytuacji gdy jest ona obowiązkowa lub została uznana za obowiązkową, determinuje możliwość skutecznego cofnięcia

⁷ H. Paluszkiwicz, teza 5 do art. 46, [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, K. Dudka (red.), Warszawa 2018.

wniosku o ściganie. Obecność ta warunkuje bowiem możliwość złożenia oświadczenia w przedmiocie cofnięcia tego wniosku. Złożenie takiego oświadczenia nie jest wprawdzie obowiązkiem oskarżyciela publicznego, a jego brak będzie równoznaczny z brakiem sprzeciwu wobec cofnięcia wniosku o ściganie. Natomiast bez udziału oskarżyciela publicznego w rozprawie lub posiedzeniu, który jest obowiązkowy lub został uznany za obowiązkowy, nie można uznać, że ów brak sprzeciwu wystąpił, a więc, że oskarżyciel publiczny „nie sprzeciwia się” cofnięciu wniosku. Ze względu na wynikający z przepisów prawa procesowego „obowiązek” udziału w rozprawie lub posiedzeniu, „obecność”, o której mowa w art. 12 § 3 zdanie 2 k.p.k., nabiera zatem szczególnego znaczenia, jest bowiem determinantem ustalenia tego, czy występuje brak sprzeciwu wobec cofnięcia wniosku o ściganie. Skoro oskarżyciel publiczny musi wziąć udział w rozprawie lub posiedzeniu (co wynika z obowiązkowego charakteru udziału), to bez takiego udziału, bez względu na to, jaka jest przyczyna nieobecności, sąd nie może czynić żadnych założeń odnośnie do kierunku oświadczenia oskarżyciela publicznego. Nie można w takiej sytuacji uznać, że brak oświadczenia oskarżyciela publicznego (ze względu na jego nieobecność) jest równoznaczny z brakiem sprzeciwu wobec cofnięcia wniosku o ściganie. Dopiero bowiem stawiennictwo oskarżyciela publicznego – gdy jest obowiązkowe lub uznano je za obowiązkowe – stworzy taką możliwość. „Oskarżyciel publiczny obecny na rozprawie lub posiedzeniu”, o którym mowa w art. 12 § 3 zdanie drugie k.p.k., to zatem – ze względu na przepisy nakładające obowiązek takiego udziału – oskarżyciel, który zrealizował swój obowiązek udziału w rozprawie lub posiedzeniu. Powyższe uwagi nie zmieniają jednak tego, że obraza art. 46 § 1 k.p.k. nie ma wpływu na treść wyroku, jeżeli prokurator (oskarżyciel publiczny – podkreślenie moje) nie stawił się na rozprawę mimo prawidłowego zawiadomienia, a następnie wyraził aprobatę dla treści zapadłego w tych okolicznościach wyroku⁸. Jeżeli oskarżyciel publiczny uzna, że mimo jego nieobecności rozstrzygnięcie sądu o umorzeniu postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k. finalnie należy uznać za prawidłowe, brak będzie podstaw do jego kwestionowania.

Zupełnie inaczej kształtuje się sytuacja, gdy oskarżyciel publiczny nie bierze udziału w rozprawie lub posiedzeniu, ale jego udział nie jest obowiązkowy. Skoro takiego udziału nie przewidziano, to tym samym ustawa procesowa nie powiązała kwestii skuteczności cofnięcia wniosku o ściganie z obecnością oskarżyciela publicznego na rozprawie lub posiedzeniu. Stworzono mu jednak możliwość udziału w rozprawie lub posiedzeniu i zajęcia stanowiska w tym przedmiocie. Tam, gdzie udział oskarżyciela publicznego jest obowiązkowy lub został za taki uznany, ustawa

⁸ Zob. wyrok SO w Tarnowie z 9.03.2001 r., II Ka 24/01, Lex nr 1713513.

procesowa wyraźnie wymaga jego obecności w kontekście oświadczenia o braku sprzeciwu wobec cofnięcia wniosku o ściganie. Nie wynika to jednak wyraźnie z art. 12 § 3 zdanie drugie k.p.k., lecz z charakteru obowiązkowego udziału w rozprawie lub posiedzeniu, w powiązaniu z istotą sprzeciwu oskarżyciela publicznego, o którym mowa w tym przepisie. Tym samym w przypadku, w którym udział oskarżyciela publicznego w rozprawie lub posiedzeniu nie jest obowiązkowy, sformułowanie „oskarżyciel publiczny obecny na rozprawie lub posiedzeniu”, którym posłużono się w art. 12 § 3 zdanie drugie k.p.k., należy rozumieć w ten sposób, że dotyczy ono tego oskarżyciela publicznego, który mając takie prawo, bierze udział w rozprawie lub posiedzeniu. Brak takiego udziału – ze względu na brak obowiązku – nie wyklucza jednak uznania, że oskarżyciel publiczny „nie sprzeciwił się” cofnięciu wniosku o ściganie, nie ma tu bowiem zależności „nie sprzeciwienia się” i „obecności”.

Ustawa procesowa nie określa formy „sprzeciwienia się” cofnięciu wniosku o ściganie przez osobę uprawnioną. Oskarżyciel publiczny może zatem wnieść swój sprzeciw w tym przedmiocie zarówno pisemnie, jak i ustnie do protokołu (art. 116 k.p.k.). Do tego wymagana jest w każdym przypadku obecność oskarżyciela publicznego na rozprawie lub posiedzeniu. Jeżeli zatem oświadczenie o cofnięciu wniosku o ściganie złożone zostanie na rozprawie, to oskarżyciel publiczny, co do zasady, odniesie się ustnie do jego treści, wszak rozprawa odbywa się ustnie (art. 365 k.p.k.), a udział w sprawach o przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego oskarżyciela publicznego w rozprawie jest co do zasady obowiązkowy (art. 46 § 1 k.p.k.). Nie jest jednak wykluczone, że zwróci się on do sądu o zarządzenie przerwy w rozprawie lub posiedzeniu, w celu uzgodnienia stanowiska z przełożonym (dotyczy to np. prokuratora). W czasie przerwy może on zająć stanowisko na piśmie, ale także ustnie – podczas rozprawy lub posiedzenia wyznaczonych w kolejnym terminie. Ustawa procesowa takiej ewentualności nie wyklucza, wymaga bowiem, aby oskarżyciel publiczny obecny na rozprawie lub posiedzeniu „nie sprzeciwił się” cofnięciu wniosku o ściganie, nie determinując formy, w jakiej ma to uczynić, jak również nie wykluczając tego, że po ustnym złożeniu oświadczenia o cofnięciu wniosku o ściganie oskarżyciel publiczny odniesie się do niego na piśmie. Na podstawie zwrotu, „obecny na rozprawie lub posiedzeniu” nie można bowiem sformułować wniosku, że tylko ustne oświadczenie oskarżyciela publicznego jest dopuszczalne. Wynika z niego bowiem jedynie, że prawo do „sprzeciwienia się” jest konsekwencją obecności na rozprawie lub posiedzeniu, a tym samym owa obecność jest warunkiem niezbędnym do złożenia stosownego oświadczenia. Nie ma tu żadnej podstawy do formułowania ograniczeń, jeżeli chodzi o to, w jaki sposób ma ono być wyrażone. Możliwa jest także sytuacja, że po zarządzeniu przerwy

w rozprawie (art. 401 § 1 k.p.k.) lub po odroczeniu rozprawy (art. 404 § 1 k.p.k.) osoba uprawniona złoży oświadczenie o cofnięciu wniosku o ściganie. Oskarżyciel publiczny może odnieść się pisemnie do jego treści, ale dla skuteczności jego „sprzeciwienia się” wymagana jest obecność na kolejnej rozprawie lub posiedzeniu. Wynika to wyraźnie z art. 12 § 3 zdanie drugie k.p.k. Po rozpoczęciu rozprawy lub posiedzenia może on złożyć stosowne oświadczenie zarówno ustnie, jak i na piśmie, jego obecność jest bowiem, jak już wskazano, warunkiem skuteczności jego oświadczenia, bez względu na to, w jakiej formie – dopuszczalnej przez ustawę – zostanie ono złożone. Nie będzie natomiast skuteczne pisemne „sprzeciwienie się” cofnięciu wniosku o ściganie w sytuacji, w której oskarżyciel publiczny nie był obecny na rozprawie lub posiedzeniu, na której (na którym) uprawniony cofnął wniosek o ściganie, a wiedzę w zakresie złożenia takiego oświadczenia uzyskano już po tym fakcie. Nie wynika to jednak z tego, że forma pisemna oświadczenia oskarżyciela publicznego jest niedopuszczalna, lecz z braku obecności na rozprawie lub posiedzeniu (art. 12 § 3 zdanie drugie k.p.k.). Ustawa procesowa nie przewiduje w takim przypadku zwrócenia się przez sąd do oskarżyciela publicznego o zajęcie stanowiska w przedmiocie cofnięcia wniosku o ściganie. Oskarżyciel publiczny bowiem przez swoją nieobecność traci możliwość „sprzeciwienia się” cofnięciu wniosku o ściganie. Z tego też względu nie jest możliwe złożenie przez niego stosownego oświadczenia na kolejnej rozprawie lub posiedzeniu. Ustawa procesowa nie wymaga bowiem (nie przewiduje) „oczekiwania” na stanowisko oskarżyciela publicznego, który ma możliwość jego zajęcia, tylko wtedy, gdy jest obecny na rozprawie lub posiedzeniu. Nieobecność zamyka mu zatem drogę do skutecznego „sprzeciwienia się” cofnięciu wniosku o ściganie, bez względu na to, w jakiej formie złożyłby oświadczenie w tym przedmiocie. Powyższe uwagi nie dotyczą przypadku, w którym oskarżyciel publiczny nie brał udziału w rozprawie lub posiedzeniu, a jego udział był obowiązkowy lub został uznany za obowiązkowy. W takim przypadku wadliwość przeprowadzenia rozprawy lub posiedzenia pod jego nieobecność (bez względu na jej przyczynę) nie może pozbawić go prawa do złożenia oświadczenia, o którym mowa w art. 12 § 3 zdanie drugie k.p.k.

Warunkiem skuteczności oświadczenia oskarżyciela publicznego o „sprzeciwieniu się” wobec cofnięcia wniosku o ściganie jest wyraźne (jednoznaczne) zaengowanie takiej możliwości. Oświadczenie oskarżyciela publicznego nie może pozostawiać wątpliwości, że formułuje on sprzeciw wobec cofnięcia wniosku. Nie musi on przy tym uzasadnić zajętą stanowiska, jego sprzeciw nie podlega bowiem ocenie (kontroli) ze strony sądu. Sformułowanie sprzeciwu wobec cofnięcia wniosku o ściganie oznacza, że nie został on skutecznie cofnięty, nie ma zatem podstaw do umorzenia postępowania. Wniosek o ściganie nadal wywołuje skutki

procesowe, pozostając w obrocie prawnym (następstwo braku skutecznego cofnięcia). Oświadczenie oskarżyciela publicznego o sprzeciwie wobec cofnięcia wniosku powoduje zatem, że cofnięcie sprzeciwu jest bezskuteczne. W takiej sytuacji sąd nie może wyrazić zgody na cofnięcie wniosku o ściganie, ponieważ oświadczenie osoby uprawnionej nie wywołuje skutków procesowych, gdyż nie jest możliwe procedowanie w przedmiocie oświadczenia o cofnięciu wniosku o ściganie (arg. ex art. 12 § 3 zdanie drugie k.p.k.). Nie oznacza to braku możliwości ponowienia oświadczenia o cofnięciu wniosku o ściganie, pod warunkiem, że zachowany będzie termin do dokonania tej czynności, określony w art. 12 § 3 zdanie pierwsze k.p.k. Wniesienie sprzeciwu przez oskarżyciela publicznego wobec cofnięcia wniosku o ściganie nie pozbawia bowiem uprawnionego prawa do cofnięcia wniosku na dalszym etapie postępowania. Uprawnionego ogranicza jedynie termin na dokonanie tej czynności, o którym mowa w art. 12 § 3 zdanie pierwsze k.p.k. Sprzeciw oskarżyciela publicznego nie zamyka zatem definitywnie drogi do cofnięcia wniosku o ściganie. W tym sensie nie tworzy on stanu nieodwracalnego.

Pojawia się zasadnicze pytanie, czy brak sprzeciwu oskarżyciela publicznego jest wystarczający dla skuteczności cofnięcia wniosku o ściganie? Literalna wykładnia art. 12 § 3 zdanie drugie k.p.k. przemawia za przyjęciem, że w takim przypadku cofnięcie wniosku jest skuteczne i nie jest wymagana zgoda sądu (o niej w tym przepisie nie ma mowy), a skoro ustawa procesowa skuteczność cofnięcia wniosku o ściganie wiąże z brakiem sprzeciwu oskarżyciela publicznego, to jest to jedyny determinant warunkujący cofnięcie wniosku o ściganie. Ustawodawca nie przyjął tu, że warunkiem wyrażenia zgody przez sąd jest brak sprzeciwu oskarżyciela publicznego, lecz wprost, że skuteczność cofnięcia wniosku o ściganie zależy od takiego oświadczenia. Inne rozwiązanie przyjęto np. w art. 343 § 2 k.p.k., zgodnie z którym uwzględnienie wniosku, o którym mowa w art. 335 k.p.k., jest możliwe tylko wówczas, gdy nie sprzeciwi się temu pokrzywdzony, należycie powiadomiony o terminie posiedzenia. Brak sprzeciwu należycie powiadomionego o terminie posiedzenia pokrzywdzonego stwarza zatem możliwość rozpoznania wniosku i następnie jego ewentualnego uwzględnienia. W art. 12 § 3 zdanie drugie k.p.k. nie chodzi o sam brak sprzeciwu oskarżyciela publicznego, ale o to, że takie oświadczenie oskarżyciela publicznego oznacza, iż dochodzi do cofnięcia wniosku o ściganie, co odbywa się bez jakiegokolwiek udziału sądu. Stanowisko oskarżyciela publicznego do czasu rozpoczęcia przewodu sądowego nie jest wiążące dla sądu i mimo jego sprzeciwu sąd może wyrazić zgodę na cofnięcie wniosku o ściganie. Ustawa procesowa nie uzależnia bowiem skuteczności cofnięcia wniosku o ściganie od braku sprzeciwu oskarżyciela publicznego (arg. ex art. 12 § 3 zdanie pierwsze k.p.k.), natomiast zupełnie inne rozwiązanie przyjęto na etapie po rozpoczęciu

przewodu sądowego. Sąd jest zatem, do chwili rozpoczęcia przewodu sądowego, decydem w przedmiocie wyrażenia zgody na cofnięcie wniosku o ściganie, a jego uprawnienia w tym zakresie nie są ograniczone zachowaniem oskarżyciela publicznego. Nie jest też wymagana zgoda oskarżonego na cofnięcie wniosku o ściganie (ustawa nie przyznaje oskarżonemu uprawnienia do wyrażenia zgody na cofnięcie wniosku o ściganie na żadnym etapie postępowania). Zgoda sądu na cofnięcie wniosku o ściganie jest także wymagana po rozpoczęciu przewodu sądowego, ale nie dotyczy to sytuacji, o której mowa w zdaniu drugim art. 12 § 3 k.p.k. Poza przypadkiem uregulowanym w tym przepisie, zgoda sądu na cofnięcie wniosku o ściganie po rozpoczęciu przewodu sądowego, jest niezbędna. Zdanie drugie art. 12 § 3 k.p.k. wprowadza zatem odstępstwo od regulacji zawartej w zdaniu pierwszym tego przepisu (*lex specialis*). W przypadku, o którym mowa w tym przepisie, brak sprzeciwu oskarżyciela publicznego prowadzi na zasadzie wyłączności do skutecznego cofnięcia wniosku o ściganie i w związku z tym nie jest wymagane uzyskanie zgody sądu w tym zakresie. Przepis ten nie przewiduje bowiem konieczności uzyskania zgody sądu rozpoznającego sprawę na cofnięcie wniosku o ściganie (tego dotyczy zdanie pierwsze) w przypadku, w którym oskarżyciel publiczny nie sprzeciwił się cofnięciu wniosku o ściganie. Jego oświadczenie zamyka postępowanie zainicjowane złożeniem oświadczenia o cofnięciu wniosku o ściganie. Jedynym warunkiem skuteczności cofnięcia wniosku o ściganie jest bowiem brak sprzeciwu oskarżyciela publicznego, a nie – dodatkowo – zgoda sądu. Jeszcze raz należy podkreślić, że zdanie drugie art. 12 § 3 k.p.k. nie określa właściwości sądu do wyrażenia zgody na cofnięcie wniosku o ściganie w sytuacji, w której oświadczenie w przedmiocie sprzeciwu złożył oskarżyciel publiczny. Każda jego treść – brak sprzeciwu lub sprzeciw – wywiera następstwa procesowe w zakresie skuteczności cofnięcia wniosku o ściganie. Brak sprzeciwu oskarżyciela publicznego oznacza bowiem, że wniosek o ściganie został skutecznie cofnięty, a sformułowanie sprzeciwu, że cofnięcie wniosku o ściganie nie jest skuteczne. Ustawodawca wyraźnie nie przewidział tu pola aktywności dla sądu.

Sformułować można jednak także i inną interpretację art. 12 § 3 zdanie drugie k.p.k., a mianowicie przyjąć, że brak sprzeciwu oskarżyciela publicznego jest warunkiem skuteczności złożenia samego oświadczenia o cofnięciu wniosku o ściganie, co nie eliminuje konieczności uzyskania zgody sądu, o której mowa w zdaniu pierwszym tego przepisu. Brak sprzeciwu oskarżyciela publicznego powoduje zatem – według tego rozumowania – że oświadczenie o cofnięciu wniosku o ściganie zostało skutecznie złożone, co rodzi konieczność podjęcia przez sąd decyzji w przedmiocie wyrażenia zgody, o której mowa w zdaniu pierwszym art. 12 § 3 k.p.k. Interpretacja ta opiera się na wykładni systemowej. Oświadczenie

oskarżyciela publicznego o braku sprzeciwu jest – według tej koncepcji – warunkiem formalnym, umożliwiającym dokonanie oceny przez sąd i podjęcie decyzji w przedmiocie wyrażenia zgody na cofnięcie wniosku o ściganie. Następuje ono zatem w przypadku, w którym oskarżyciel publiczny nie wniósł sprzeciwu wobec oświadczenia o cofnięciu wniosku o ściganie, a sąd wyraził na to zgodę. Brak sprzeciwu oskarżyciela publicznego otwiera zatem drogę do wyrażenia zgody przez sąd na cofnięcie wniosku o ściganie. Kierując się tym tokiem rozumowania, sprzeciw oskarżyciela publicznego wobec cofnięcia wniosku o ściganie eliminuje dalsze procedowanie w tym zakresie. Samo oświadczenie o cofnięciu wniosku o ściganie nie wywołuje w takim bowiem przypadku skutków procesowych (jest bezskuteczne), a to eliminuje możliwość orzekania przez sąd na podstawie art. 12 § 3 zdanie pierwsze k.p.k. Za taką wykładnią przemawia dodatkowo wyraźne założenie ustawodawcy, że wniosek może być cofnięty w postępowaniu sądowym za zgodą sądu – aż do zamknięcia przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej, z czego można wnioskować, że także po rozpoczęciu przewodu sądowego zgoda sądu na cofnięcie wniosku o ściganie jest wymagana. Rozwiązanie zawarte w zdaniu drugim art. 12 § 3 k.p.k. wprowadza zatem jedynie – według tej interpretacji – dodatkowy wymóg w odniesieniu do cofnięcia wniosku o ściganie, ale nie czyni tego kosztem uprawnienia sądu do wyrażenia zgody na takie cofnięcie.

Wykładnia zaprezentowana powyżej, jako druga, nie może być jednak podzielona. Ustawa procesowa wyraźnie bowiem łączy skuteczność cofnięcia wniosku o ściganie z brakiem sprzeciwu oskarżyciela publicznego (co wynika ze sformułowania „cofnięcie wniosku po rozpoczęciu przewodu sądowego jest skuteczne, jeżeli nie sprzeciwi się temu oskarżyciel publiczny...”). Wyraźnie odróżniono przy tym skuteczność cofnięcia wniosku o ściganie przed rozpoczęciem przewodu sądowego od skuteczności cofnięcia takiego wniosku po rozpoczęciu przewodu sądowego (arg. ex art. 12 § 3 zdanie pierwsze i drugie k.p.k.). W zdaniu drugim art. 12 § 3 k.p.k. nie przewidziano zgody sądu – jako warunku skuteczności cofnięcia wniosku o ściganie – a odwołanie się w przypadku, o którym mowa w tym przepisie, do zdania pierwszego nie znajduje uzasadnienia. Ustawa wyraźnie bowiem przewiduje w zdaniu drugim wyjątek od regulacji zawartej w zdaniu pierwszym. Zgoda sądu na cofnięcie wniosku o ściganie jest wymagana „w postępowaniu sądowym” (reguła), ale po rozpoczęciu przewodu sądowego, cofnięcie takiego wniosku uzależniono wyłącznie od braku sprzeciwu oskarżyciela publicznego obecnego na rozprawie lub posiedzeniu (wyjątek). Nie jest to żaden dodatkowy element skuteczności cofnięcia wniosku o ściganie, ale jedyny wymóg na tym etapie postępowania. Ustawa procesowa odróżnia wprawdzie oświadczenie o cofnięciu wniosku o ściganie (przyczyna) od cofnięcia wniosku o ściganie (skutek), ale jednocześnie w sposób

jasny w zdaniu drugim art. 12 § 3 k.p.k. ów skutek łączy z brakiem sprzeciwu oskarżyciela publicznego. Oświadczenie jest jedno – o cofnięciu wniosku o ściganie i na jego złożenie osoba uprawniona nie musi uzyskać niczyjej zgody, ani też nie może być ono przedmiotem żadnego „sprzeciwienia się”. Ustawa procesowa nie przewiduje żadnej następczej akceptacji dla samego faktu złożenia takiego oświadczenia przez jakikolwiek podmiot. To wyłącznie od woli osoby uprawnionej zależy, czy złoży oświadczenie o cofnięciu sprzeciwu, czy też nie skorzysta z tego prawa. Jest to w tym sensie czynność jednostronna. Brak sprzeciwu prokuratora dotyczyć ma cofnięcia wniosku, co wyraźnie wynika z art. 12 § 3 zdanie drugie k.p.k., a więc skutku, do którego prowadzić ma oświadczenie o cofnięciu wniosku o ściganie. Innymi słowy, zdanie drugie art. 12 § 3 k.p.k. łączy brak sprzeciwu oskarżyciela publicznego z wywołaniem skutku przez oświadczenie o cofnięciu wniosku o ściganie. Nie można zasadnie uznać, że brak sprzeciwu oskarżyciela publicznego w istocie otwiera drogę do wyrażenia zgody lub też odmowy jej wyrażenia na cofnięcie wniosku o ściganie. Oznaczałoby to bowiem, że oskarżyciel publiczny odnosiłby się do woli osoby uprawnionej skorzystania z przysługującego jej prawa. W istocie zatem oskarżyciel publiczny wyrażałby zgodę (nie wnosząc sprzeciwu) lub nie (sprzeciwiając się) na samo złożenie oświadczenia o cofnięciu wniosku o ściganie. Takie rozumowanie nie znajduje jednak jakiegokolwiek umocowania w tekście ustawy procesowej. Z tych też względów uznać należy, że w przypadku, o którym mowa w zdaniu drugim art. 12 § 3 k.p.k. skuteczność cofnięcia wniosku o ściganie (jako następstwa oświadczenia o cofnięciu wniosku o ściganie) zależna jest od braku sprzeciwu oskarżyciela publicznego, a „sprzeciwienie się” czyni owe cofnięcie nieskutecznym. W tym przypadku zatem skuteczność cofnięcia wniosku o ściganie nie zależy od zgody sądu, gdyż w odniesieniu do sytuacji uregulowanej w art. 12 § 3 zdanie drugie k.p.k. nie przewidziano możliwości jej udzielenia.

Rozwiązanie, o którym mowa w art. 12 § 3 zdanie drugie k.p.k., wykazuje podobieństwo do regulacji zawartej w art. 387 § 2 k.p.k. Zgodnie z brzmieniem tego przepisu, uwzględnienie wniosku o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzania postępowania dowodowego jest możliwe jedynie wówczas, gdy nie sprzeciwia się temu prokurator. W piśmiennictwie zasadnie wskazano, że ustawa procesowa nie wymaga zgody prokuratora, ale zgłoszenie przez niego sprzeciwu wyłącza możliwość uwzględnienia wniosku. Prokurator nie musi przy tym składać w tej kwestii żadnego oświadczenia, co będzie równoznaczne z brakiem zgłoszenia sprzeciwu⁹. W orzecznictwie – w nieobowiązującym już stanie prawnym – przyjmowano, że nieobecność prokuratora na rozprawie, w sytuacji prawidłowego

⁹ R. Ponikowski, [w:] *Kodeks...*, J. Skorupka (red.), s. 980.

powiadomienia o jej terminie, choć mieszcząca się w granicach prawa i niewykluczająca możliwości wyrokowania w trybie art. 387 § 2 k.p.k., to jednak była bezpośrednio rzutująca na sytuację procesową oskarżonego. Jak wskazywano, oskarżony, który wystąpił z tego typu wnioskiem, miał prawo oczekiwać – przy braku sprzeciwu stron – zaaprobowania przez sąd rodzaju i wymiaru kary oraz środka karnego, jaki sam przedstawił. Sąd rozstrzygający sprawę, dostrzegając możliwość zakończenia zwińczonego porozumieniem postępowania, winien zarządzić przerwę w rozprawie w celu zawiadomienia prokuratora o propozycji oskarżonego¹⁰. Podkreślono tym samym, że prokurator powinien mieć możliwość złożenia oświadczenia w przedmiocie wniosku oskarżonego. Z rozwiązania przyjętego w art. 12 § 3 zdanie drugie k.p.k. wyraźnie wynika, że możliwość „sprzeciwienia się” cofnięciu wniosku o ściganie powiązano z obecnością na rozprawie lub posiedzeniu, przy czym nieobecność oskarżyciela publicznego, w sytuacji, gdy jego udział w rozprawie lub posiedzeniu nie jest obowiązkowy, nie wpływa na skuteczność cofnięcia wniosku o ściganie. W takim przypadku uznać należy, że sprzeciw nie został wyrażony, co otwiera możliwość wyrażenia zgody przez sąd na cofnięcie wniosku o ściganie.

W świetle powyższych uwag nie ma żadnych przeszkód, aby uznać, że brak sprzeciwu oskarżyciela publicznego, o którym mowa w art. 12 § 3 zdanie drugie k.p.k., może wynikać zarówno z wyraźnego oświadczenia („nie sprzeciwiam się”), jak i być następstwem tego, że oskarżyciel publiczny nie zajął wyraźnego stanowiska w przedmiocie cofnięcia wniosku o ściganie, po umożliwieniu przez sąd złożenia stosownego oświadczenia. Oskarżyciel publiczny nie musi przy tym oświadczyć, że nie zajmuje stanowiska – jego milczenie oznacza bowiem brak sprzeciwu. W takim wypadku uznać należy, że oskarżyciel publiczny nie sprzeciwia się cofnięciu wniosku o ściganie, sprzeciw nie został bowiem sformułowany. W konsekwencji w protokole rozprawy lub posiedzenia należy zaznaczyć, że oskarżyciel publiczny nie wyraził sprzeciwu, ponieważ oświadczenie o „sprzeciwieniu się” nie zostało sformułowane. Innymi słowy, sprzeciw powinien być wyrażony w sposób jednoznaczny („sprzeciwiam się”), natomiast brak sprzeciwu może wynikać z tego, że oskarżyciel publiczny nie zajął stanowiska w sprawie. Ustawa procesowa wyraźnie bowiem stanowi, że oskarżyciel publiczny ma się „nie sprzeciwic”, czyli – *a contrario* – sprzeciw musi wynikać z treści jego oświadczenia, a zachowanie pasywne nie może być uznane za sprzeciw. Takie zachowanie oznacza, że w istocie nie zanegowano cofnięcia wniosku o ściganie, a więc „nie sprzeciwiono się” cofnięciu wniosku o ściganie. Braku sprzeciwu nie można przy tym utożsamiać ze „zgoda” na cofnięcie wniosku o ściganie, co niekiedy występuje w przestrzeni

¹⁰ Zob. wyrok SN z 3.09.2015 r., V KK 240/15, Lex nr 1783192.

publicznej¹¹. Ustawa procesowa tam, gdzie wymaga zgody od uprawnionego podmiotu, wyraża to *expressis verbis* (jak np. w art. 12 § 3 zdanie pierwsze k.p.k. czy też art. 156 § 5 k.p.k.). Skoro ustawodawca zdecydował się w określonych przypadkach na posłużenie się sformułowaniem „nie sprzeciwia” (art. 387 § 2 k.p.k.) czy też „nie sprzeciwi” (art. 12 § 3 zdanie drugie k.p.k.), a nie „za zgodą”, to – kierując się zakazem wykładni synonimicznej – należy uznać, że skoro są to różne zwroty, to nie można im nadać tego samego znaczenia¹². Konsekwencją posłużenia się sformułowaniem „nie sprzeciwia” lub „nie sprzeciwi” jest brak konieczności uzyskania oświadczenia pozytywnego. W przypadku sformułowania „za zgodą” takie oświadczenie jest bezwzględnie wymagane, „zgoda” musi być bowiem wyraźna. Uwagi te odnoszą się zarówno do art. 387 § 2 k.p.k. (a także art. 343a § 2 zdanie drugie k.p.k., który również przewiduje instytucję sprzeciwu prokuratora), jak i do art. 12 § 3 zdanie drugie k.p.k. Powyższe uwagi nie oznaczają jednak, że w przypadku, gdy oskarżyciel publiczny zamiast oświadczenia „nie sprzeciwiam się” oświadczy, że „zgadza się” na cofnięcie wniosku o ściganie, to uniemożliwia to przyjęcie skuteczności cofnięcia sprzeciwu. Z pewnością z oświadczenia o takiej treści wynika, że oskarżyciel publiczny nie „sprzeciwia się” cofnięciu wniosku o ściganie (skoro go „akceptuje”), a tego wymaga ustawa procesowa dla skuteczności tej czynności procesowej. W sensie formalnym nie jest to jednak wyrażenie „zgody” na cofnięcie wniosku o ściganie.

Ustawa nie określa kryteriów, jakimi kierować się ma oskarżyciel publiczny przy składaniu oświadczenia w przedmiocie cofnięcia wniosku o ściganie przez osobę uprawnioną. Biorąc jednak pod uwagę *ratio legis* regulacji zawartej w art. 12 § 3 zdanie drugie k.p.k., nie ma przeszkód, aby przyjąć że są to te same kryteria, którymi powinien kierować się prokurator lub sąd przy podejmowaniu decyzji w przedmiocie wyrażenia zgody na cofnięcie sprzeciwu. Z pewnością oskarżyciel publiczny powinien mieć na względzie zarówno cele postępowania karnego, o których mowa w art. 2 § 1 k.p.k., jak i *ratio legis* ścigania na wniosek¹³.

W toku prac legislacyjnych nad projektem nowelizacji kodeksu postępowania karnego z 21 lutego 2019 r. (druk sejmowy nr 3251, Sejm VIII kadencji), w którym zawarto propozycję nowelizacji art. 12 § 3 k.p.k., następnie zaakceptowaną przez ustawodawcę, podniesiono, że skoro wniosek o ściganie składa się wyłącznie

¹¹ Zob. Uwagi Sądu Najwyższego do projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw z dnia 12 marca 2019 r., BSA II-021-66./19, s. 5, dostępne na stronie: www.sejm.gov.pl (dostęp: 31.12.2019 r.).

¹² Zob. L. Morawski, *Wykładnia w orzecznictwie sądów. Komentarz*, Toruń 2002, s. 144.

¹³ Zob. T. Grzegorzczak, *Kodeks postępowania karnego i ustawa o świadku koronnym. Komentarz*, Warszawa 2008, s. 91-92.

w sprawach z oskarżenia publicznego, w stosunku do przestępstw bezwzględnie i względnie wnioskowych, to „zastrzeżenie zawarte w projektowanym art. 12 § 3 k.p.k. jest całkowicie pozbawione sensu”¹⁴. Uwaga ta dotyczy sformułowania „w sprawach z oskarżenia publicznego”, którym posłużono się w projekcie. Zaproponowane rozwiązanie określono też mianem „mankamentu natury technicznej”¹⁵. Finalnie w art. 12 § 3 zdanie drugie k.p.k. zrezygnowano ze sformułowania „w sprawach z oskarżenia publicznego”, zastępując je sformułowaniem „w sprawach, w których akt oskarżenia wniósł oskarżyciel publiczny”. Zauważyć należy, że akt oskarżenia w sprawie o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego może wnieść także oskarżyciel posiłkowy subsydiarny (art. 53 i art. 55 § 1 k.p.k.). Projektodawcy chodziło zatem o wyraźne uregulowanie, jaki podmiot może wnieść sprzeciw wobec cofnięcia wniosku o ściganie – oskarżyciel publiczny, także w przypadku, w którym prokurator nie jest autorem aktu oskarżenia, ale wstąpił do sprawy na podstawie art. 55 § 4 k.p.k. Proponowane brzmienie art. 12 § 3 zdanie drugie k.p.k. wyraźnie dotyczyło także i tego przypadku, skoro prokurator staje się w przypadku, o którym mowa w art. 55 § 4 k.p.k., oskarżycielem publicznym. Obecne brzmienie art. 12 § 3 zdanie drugie k.p.k. także jednoznacznie rozstrzyga, jaki podmiot jest uprawniony do „sprzeciwienia się” cofnięciu wniosku o ściganie. Jest to oskarżyciel publiczny, ale dodatkowo wynika z tego przepisu, że jest to możliwe tylko w sprawach, w których „akt oskarżenia wniósł oskarżyciel publiczny”. Tym samym, w przypadku, w którym akt oskarżenia wniósł oskarżyciel posiłkowy subsydiarny, a następnie wstąpił do niej prokurator, stając się oskarżycielem publicznym (na podstawie art. 55 § 4 k.p.k.), art. 12 § 3 zdanie drugie k.p.k. w obecnym brzmieniu, nie znajduje zastosowania, albowiem akt oskarżenia nie pochodzi od oskarżyciela publicznego, a tylko w takim przypadku skuteczność cofnięcia wniosku o ukaranie powiązано z brakiem sprzeciwu oskarżyciela publicznego (arg. *ex art.* 12 § 3 zdanie drugie k.p.k.). Wynika z tego, że możliwość „sprzeciwienia się” występuje tylko w sytuacji, w której autorem aktu oskarżenia jest oskarżyciel publiczny, co nie ma miejsca w sytuacji, w której prokurator wstąpił do postępowania po jego wniesieniu i stał się przez to oskarżycielem publicznym. Pierwotnie proponowane nowe brzmienie art. 12 § 3 zdanie drugie k.p.k. nie zawierało zastrzeżenia, o którym mowa powyżej. Ograniczenie, które wynika z finalnej

¹⁴ Zob. K. Dudka, *Opinia prawna na temat projektu ustawy o zmianie ustawy Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (druk 3251)*, s. 4, dostępna na stronie: www.sejm.gov.pl (dostęp: 31.12.2019 r.).

¹⁵ D. Szumiło-Kulczycka, *Opinia do projektu ustawy o zmianie ustawy – kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, druk poselski nr 3251*, s. 3, dostępna na stronie: www.sejm.gov.pl (dostęp: 31.12.2019 r.).

redakcji przywołanego przepisu nie jest zrozumiałe. W sytuacji, gdy oskarżycielem jest oskarżyciel publiczny, jego uprawnienia procesowe nie powinny być bowiem zróżnicowane bez względu na to, czy występował on od początku w procesie – wnosząc akt oskarżenia, czy też wstąpił do sprawy po wniesieniu aktu oskarżyciela po oskarżycielu posiłkowym subsydiarnym. W obu przypadkach jest on bowiem oskarżycielem publicznym i ustawa nie powinna różnicować jego uprawnień procesowych. Obecne brzmienie art. 55 § 4 k.p.k. nie pozostawia żadnych wątpliwości, że prokurator, który wstąpił do sprawy wszczętej na podstawie aktu oskarżenia wniesionego przez oskarżyciela posiłkowego, staje się oskarżycielem publicznym. Zmiana w tym zakresie została wprowadzona przez ustawę z 11 marca 2016 r.¹⁶. Stracił zatem aktualność pogląd, że w przypadku skorzystania przez prokuratora z uprawnienia, jakie daje mu przepis art. 55 § 4 k.p.k., nie występuje on w charakterze oskarżyciela publicznego, lecz w roli rzecznika praworządności (interesu publicznego czy społecznego), co powoduje, iż sprawa nie nabiera charakteru publicznoskargowego¹⁷.

W toku wskazanych prac legislacyjnych podniesiono również, że „uzależnienie cofnięcia wniosku od braku sprzeciwu oskarżyciela publicznego pozbawia pokrzywdzonego prawa do dysponowania własnym wnioskiem”, argumentując przy tym, że „jeśli oskarżyciel publiczny ma prawo do zgłoszenia sprzeciwu do cofnięcia wniosku przez pokrzywdzonego, stawia go to w sytuacji nadrzędności w stosunku do pokrzywdzonego, który nie może dysponować samodzielnie swoim wnioskiem”¹⁸. Zauważyć jednak należy, że kodeks postępowania karnego z 1997 r. przyjął zasadę, że samo złożenie oświadczenia o cofnięcie wniosku o ściganie przez osobę uprawnioną nie jest skuteczne. Do czasu wejścia w życie ustawy z 19 lipca 2019 r. trafnie podkreślano w piśmiennictwie, że samo cofnięcie wniosku nie powoduje jeszcze stanu braku tego oświadczenia woli jako warunku dopuszczalności procesu, który to brak powstanie dopiero wtedy, gdy na to cofnięcie wyrażą zgodę – w zależności od stadium procesu, w jakim cofa się ten wniosek – prokurator lub sąd¹⁹. Innymi słowy, cofnięcie wniosku o ściganie zostało uzależnione od zgody prokuratora lub sądu, a zatem nie ma ono charakteru wiążącego dla organów procesowych, uzyskując skuteczność dopiero z chwilą uzyskania owej zgody. Jest to więc właściwie wniosek osoby uprawnionej o wyrażenie zgody przez właściwy organ na cofnięcie

¹⁶ Zob. szerzej: J. Zagrodnik, *Udział prokuratora w postępowaniu sądowym wszczętym przez oskarżyciela posiłkowego*, „Prokuratura i Prawo” 2017, nr 2, s. 9 i n.

¹⁷ Zob. wyrok SN z 11.03.2015 r., III KK 40/15, OSNKW 2015, nr 8, poz. 68.

¹⁸ Zob. K. Dudka, *Opinia prawna...*, s. 4 i 5.

¹⁹ Zob. T. Grzegorzcyk, [w:] *System Prawa Karnego Procesowego* P. Hofmański (red.), t. 4, *Dopuszczalność procesu*, M. Jeż-Ludwichowska, A. Lach (red.), Warszawa 2015, s. 469.

wniosku o ściganie²⁰. Także po wejściu w życie ustawy z 19 lipca 2019 r. samo złożenie oświadczenia o cofnięciu wniosku o ściganie nie oznacza automatycznie cofnięcia takiego wniosku, albowiem jego skuteczność uzależniona jest co do zasady od zgody prokuratora lub sądu, co wynika wyraźnie ze zdania pierwszego art. 12 § 3 k.p.k. W piśmiennictwie podkreślono, że to organowi procesowemu przysługuje swoboda w zakresie wyrażenia zgody na cofnięcie wniosku, która nie podlega kontroli instancyjnej²¹. Nie można więc uznać, że osoba uprawniona jest w świetle ustawy procesowej „samodzielnym dysponentem” złożonego przez siebie wniosku o ściganie. Modelowe założenie jest zupełnie inne. Po złożeniu wniosku o ściganie osoba ta traci samodzielność w tym zakresie, co wyraźnie wynika z art. 12 § 3 zdanie pierwsze k.p.k. Rozwiązanie przyjęte w zdaniu drugim art. 12 § 3 k.p.k. nie wykracza poza model, w którym skuteczność cofnięcia wniosku o ściganie nie jest zależne od samego oświadczenia osoby uprawnionej w tym przedmiocie. Nie jest ona bowiem, jak już wskazano – w świetle kodeksu postępowania karnego z 1997 r. – dysponentem wniosku o ściganie po jego złożeniu, skoro skuteczność cofnięcia wniosku nie zależy od samego złożenia oświadczenia w tym przedmiocie. Po rozpoczęciu przewodu sądowego dodano (w związku z wydłużeniem terminu do cofnięcia wniosku o ściganie) dodatkowy warunek skuteczności cofnięcia wniosku o ściganie – brak sprzeciwu oskarżyciela publicznego. Nie jest to przy tym rozwiązanie całkowicie nowe, nieznanne polskiej procedurze karnej. Ustawą z dnia 29 czerwca 1995 r. o zmianie Kodeksu postępowania karnego, ustawy o ustroju sądów wojskowych, ustawy o opłatach w sprawach karnych i ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich²² wprowadzono rozwiązanie (art. 1 pkt 1) do art. 5 § 3 ustawy z dnia 19 kwietnia 1969 r. – Kodeks postępowania karnego²³ (dalej: k.p.k. z 1969 r.), z którego wynikało, że samo cofnięcie wniosku nie powodowało jeszcze zaistnienia przeszkody procesowej, albowiem w celu wywołania takiego skutku wymagana była zgoda prokuratora (jako oskarżyciela publicznego)²⁴. Z regulacji tej wynikało, że bez zgody prokuratora wnioski nie mógł być cofnięty. W każdym przypadku złożenia oświadczenia o cofnięciu wniosku o ściganie na takie cofnięcie wymagana była zgoda prokuratora, co oznaczało, że musiał on w tym przedmiocie sformułować wyraźne oświadczenie. Bez niego cofnięcie wniosku było nieskuteczne. Zarówno zatem pod rządami k.p.k.

²⁰ Zob. J. Grajewski, *Ściganie na wniosek pokrzywdzonego w świetle przepisów kodeksu postępowania karnego*, [w:] *Nowe prawo karne procesowe. Zagadnienia wybrane. Księga ku czci Profesora Wiesława Daszkiewicza*, T. Nowak (red.), Poznań 1999, s. 243-244.

²¹ Zob. A. Piarczyńska, *Częściowe cofnięcie wniosku o ściganie w zakresie temporalnym*, „Prokuratura i Prawo” 2012, nr 5, s. 120.

²² Dz. U. z 1995 r. Nr 89, poz. 443.

²³ Dz. U. z 1969 r. Nr 13, poz. 96, ze zm.

²⁴ Zob. T. Grzegorzcyk, [w:] *System...*, s. 464.

z 1969 r. (po wejściu w życie nowelizacji z 29 czerwca 1995 r.), jak i pod rządami k.p.k. z 1997 r. osoba uprawniona do złożenia wniosku o ściganie nie była i nie jest jego żadnym „samodzielnym dysponentem”, a ustawa procesowa formułowała i formułuje ograniczenia w zakresie skuteczności cofnięcia wniosku o ściganie. Istotne jest to, że z ustawy procesowej wynika prawo do cofnięcia wniosku o ściganie, ale po pierwsze to kodeks postępowania karnego określa warunki skuteczności cofnięcia takiego wniosku, a po drugie – co istotniejsze – ustawa procesowa może takiej możliwości nie przewidywać, nie występuje tu bowiem żadne prawo podmiotowe, wynikające z Konstytucji z 2 kwietnia 1997 r.²⁵, czy też wiążących Polskę umów międzynarodowych. Dodać także należy, że w niektórych ustawodawstwach skuteczność cofnięcia wniosku o ściganie uzależniono od braku sprzeciwu ze strony oskarżonego (np. Włochy, Szwajcaria), którego wniesienie oznacza kontynuowanie procesu²⁶. Nie kwestionuje się przy tym prawa osoby uprawnionej do swobodnego złożenia wniosku o ściganie, ale nie oznacza to, że po złożeniu takiego wniosku jest on objęty sferą swobodnej dyspozycji uprawnionego do jego złożenia. Czym innym jest bowiem swoboda złożenia wniosku o ściganie, a czym innym jego dalsza skuteczność procesowa, która nie musi choć może, być zależna wyłącznie do decyzji osoby uprawnionej. Uwzględniając powyższe uwagi, nie można zasadnie przyjąć, że uzależnienie skuteczności cofnięcia wniosku od braku sprzeciwu oskarżyciela publicznego kłóci się prawem do „samodzielnego dysponowania wnioskiem”, gdyż takie prawo nie wynika z ustawy procesowej, nie wynika także z istoty ścigania na wniosek, bo ściganie wnioskowe nie wyklucza zarówno braku możliwości cofnięcia wniosku o ściganie, jak i – w przypadku gdy takie prawo wynikać będzie z ustawy – poddania go ograniczeniom i uzależnieniu skuteczności cofnięcia wniosku od zachowania (oświadczenia) innego uczestnika procesu, w tym oskarżyciela publicznego. Jak trafnie wskazano w piśmiennictwie, z chwilą złożenia wymaganego przez ustawę wniosku o ściganie konkretnego przestępstwa postępowanie toczy się z urzędu, a więc już niezależnie od woli pokrzywdzonego²⁷. Trafny jest również pogląd, że z chwilą złożenia wniosku przestępstwo wnioskowe ścigane jest tak, jak każde przestępstwo publiczno-skargowe, a pokrzywdzony-wnioskodawca nie jest oskarżycielem i traci w zasadzie możliwość prawnego oddziaływania na byt procesu karnego²⁸. Zaprezentowane stanowisko nie pozostaje w sprzeczności z założeniem, że „sama istota ścigania na wniosek pokrzywdzonego zakłada odmiennosc ocen w zakresie

²⁵ Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483, ze zm.

²⁶ Zob. T. Grzegorzczak, [w:] *System...*, s. 461.

²⁷ Zob. F. Prusak, *Komentarz do kodeksu postępowania karnego*, t. 1, Warszawa 1999, s. 79.

²⁸ Zob. R. Kmieciak, E. Skrętowicz, *Proces karny. Część ogólna*, Kraków 1999, s. 60; zob. też. J. Grajewski, *Zagadnienia procesowe przestępstw ściganych na wniosek*, „Problemy Praworządności” 1972, nr 8, s. 31.

celowości ścigania, oddając pierwszeństwo interesom pokrzywdzonego nad możliwością bezceremonialnej ingerencji organów ścigania²⁹. Odmienność ta stwarza bowiem możliwość niezłożenia wniosku o ściganie. Prowadzić to będzie do odmowy wszczęcia postępowania lub jego umorzenia (art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k.). Natomiast skoro po złożeniu wniosku postępowanie toczy się z urzędu (art. 12 § 1 zdanie pierwsze k.p.k.), dotycząc przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego, to dopuszczalne jest wprowadzenie ograniczeń w zakresie dysponowania wnioskiem przez osobę uprawnioną. W przeciwnym bowiem wypadku interes publiczny (społeczny, ogółu) w ogóle nie byłby uwzględniony, a to już klóciłoby się z istotą ścigania z urzędu, do którego przecież prowadzi złożenie wniosku. Jak trafnie wskazano w piśmiennictwie, w przypadku przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego (a takimi są przecież przestępstwa wnioskowe) „interes prywatny” nie powinien mieć wpływu na przebieg procesu³⁰. Warto przypomnieć, że pod rządami rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 marca 1928 r. – Kodeks postępowania karnego³¹ funkcjonował zakaz cofania wniosku o ściganie, przy czym ostatecznie odrzucono zaproponowaną w projekcie tego kodeksu z 1926 r. wyjątkową możliwość odwołania takiego wniosku, podnosząc, że dopuszczenie cofania wniosku stwarza niebezpieczeństwo wywierania wpływu na wnioskodawcę zarówno w celu takiego cofnięcia, jak i wykorzystania wniosku do celów sprzecznych z instytucją tego ścigania³². Pod rządami Kodeksu postępowania karnego z 1997 r. krytyce poddano, jak to określono, „zbyt szeroki zakres cofnięcia wniosku o ściganie”, argumentując, że przyjęte rozwiązanie umożliwia pokrzywdzonemu, po złożeniu wniosku, uprawianie „targów” ze sprawcą, łącznie z wymuszaniem od niego korzyści, a z drugiej – zwiększa możliwość bezprawnych nacisków sprawcy przestępstwa na osobę pokrzywdzoną dla unicestwienia toczącego się przeciwko niemu procesu karnego³³. Rozwiązanie przyjęte w art. 12 § 3 zdanie drugie k.p.k. w założeniu projektodawcy przeciwdziałać ma takim sytuacjom, uzależniając skuteczność cofnięcia wniosku o ściganie od braku sprzeciwu oskarżyciela publicznego, reprezentującego interes publiczny (społeczny, ogółu). Ustawodawca nie zdecydował się na dalej idące rozwiązanie, a mianowicie stworzenie prokuratorowi możliwości wniesienia aktu oskarżenia mimo

²⁹ J. Grajewski, *Ściganie na wniosek pokrzywdzonego w świetle projektów kodyfikacji prawa karnego*, „Państwo i Prawo” 1992, z. 6, s. 61.

³⁰ Zob. I. Nowikowski, *Odwoływalność czynności procesowych stron w polskim procesie karnym*, Lublin 2001, s. 94.

³¹ Dz. U. z 1928 r. Nr 33, poz. 313, ze zm.

³² Zob. T. Grzegorzczak, *Wnioskowy tryb ścigania czynów karalnych*, Łódź 1986, s. 254 i wskazane tam piśmiennictwo.

³³ Zob. S. Steinborn, [w:] J. Grajewski, L.K. Paprzycki, S. Steinborn, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. I, L.K. Paprzycki (red.), Warszawa 2013, s. 87.

braku wniosku o ściganie, gdy przemawia za tym interes publiczny³⁴. Nadal zatem do ścigania przestępstwa wnioskowego wymagany jest wniosek pochodzący od osoby uprawnionej, ale po jego złożeniu ustawodawca przewidział gwarancje dla uwzględnienia interesu publicznego (społecznego, ogółu), co wyraża instytucja sprzeciwu oskarżyciela publicznego wobec cofnięcia wniosku o ściganie.

Inny zarzut, sformułowany w toku prac legislacyjnych brzmiał: „(...) taka regulacja, jak proponowana (sprzeciw oskarżyciela publicznego – *podkreślenie moje*), ogranicza uprawnienia sądu prowadzącego sprawę, czego nie można nie tylko zaakceptować, lecz w ogóle zrozumieć”³⁵. Istotnie, rozwiązanie przyjęte w art. 12 § 3 zdanie drugie k.p.k. ogranicza uprawnienie sądu do wyrażenia zgody na cofnięcie wniosku o ściganie. W sytuacji sprzeciwu oskarżyciela publicznego, po rozpoczęciu przewodu sądowego w sprawach, w których akt oskarżenia wniosł ten oskarżyciel, cofnięcie wniosku jest bowiem nieskuteczne. Oznacza to, że sąd nie może wyrazić zgody w tym przedmiocie, a drogę do tego zamknęło oświadczenie (o sprzeciwie) oskarżyciela publicznego. Ustawodawca mógł jednak takie rozwiązanie wprowadzić. To od ustawodawcy zależy, czy, a jeżeli tak, to w jaki sposób ureguluje możliwość cofnięcia wniosku o ściganie. Wybrano rozwiązanie, które wzbudza kontrowersje, ale skoro osoba uprawniona nie musi mieć zagwarantowanego prawa do cofnięcia wniosku o ściganie, na co zwrócono uwagę powyżej, to nie można kwestionować rozwiązania, które stwarza taką możliwość, ale poddaje ją określonym ograniczeniom i to ograniczeniom, które znane są ustawodawstwu procesowemu.

Sformułowano także i inny zarzut. Jak podniesiono, „(...) kolejna wątpliwość odnosi się do propozycji, by wniosek o ściganie mógł być cofnięty do czasu zamknięcia przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej. Przepis nie współgra ze zdaniem drugim tego unormowania, które stanowi o cofnięciu wniosku po rozpoczęciu przewodu sądowego przy braku sprzeciwu oskarżyciela publicznego obecnego na rozprawie lub posiedzeniu. Rzecz w tym, że przepis w kształcie nadanym mu przez projekt ustawy, musi być interpretowany w ten sposób, że cofnięcie wniosku o ściganie może nastąpić wyłącznie na rozprawie, a nie na posiedzeniu wyrokowym, zainicjowanym wnioskiem z art. 335 § 1, art. 335 § 2 i art. 338a k.p.k., jako że w nurcie konsensualnym w ogóle nie ma rozprawy. Jasne jest przy tym, że prawo do cofnięcia wniosku pokrzywdzony powinien mieć także

³⁴ Zob. T. Grzegorzczak, *Wniosek o ściganie w projektach nowej kodyfikacji karnej*, „Prokuratura i Prawo” 1995, nr 9, s. 12; I. Nestoruk, *Wnioskowy tryb ścigania przestępstw w polskim i niemieckim prawie karnym*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2001, nr 4, s. 117-118.

³⁵ K. Dudka, *Opinia prawna...*, s. 4.

na posiedzeniu wyrokowym”³⁶. Nie podzielam tej wątpliwości. Z rozwiązania przyjętego w art. 12 § 3 zdanie pierwsze k.p.k. nie wynika, że wniosek o ściganie może być cofnięty wyłącznie na rozprawie, a nie na posiedzeniu wyrokowym. Wskazany przepis określa termin maksymalny do cofnięcia wniosku o ściganie („aż do zamknięcia przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej”), który to termin jest określony relatywnie do stanu zaawansowania procesu³⁷. Nie wynika z tego jednak eliminacja możliwości cofnięcia wniosku o ściganie w przypadku złożenia wniosku, o którym mowa w art. 335 § 1 k.p.k., art. 335 § 2 k.p.k. i art. 338a k.p.k., zwłaszcza że w zdaniu drugim art. 12 § 3 k.p.k. wyraźnie jest mowa o „rozprawie lub posiedzeniu”. Art. 12 § 3 zdanie pierwsze i drugie k.p.k. nie wyklucza cofnięcia wniosku o ściganie na posiedzeniu także z tego względu, że wniosek o ściganie może być cofnięty „w postępowaniu sądowym” (art. 12 § 3 zdanie pierwsze k.p.k.), a ostateczny moment na dokonanie takiej czynności to zamknięcie przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej. Jeżeli w sprawie nie wyznaczono rozprawy, lecz skierowano ją na posiedzenie, to termin ten nie może upłynąć. Żaden przepis ustawy procesowej nie wyklucza cofnięcia wniosku o ściganie na posiedzeniu wyrokowym, odbywa się ono przecież „w postępowaniu sądowym”, a w jego ramach czasowych przewidziano taką możliwość (art. 12 § 3 zdanie pierwsze k.p.k.). Osoba uprawniona może zatem złożyć oświadczenie o cofnięciu wniosku o ściganie także na posiedzeniu wyrokowym, a nie tylko na rozprawie, co wyraźnie wynika z brzmienia art. 12 § 3 zdanie drugie k.p.k.

WNIOSKI

Nowelizacja Kodeksu postępowania karnego z 1997 r., dokonana ustawą z 19 lipca 2019 r., wprowadziła zasadnicze zmiany, jeżeli chodzi o cofnięcie wniosku o ściganie. Po pierwsze, wydłużono termin na dokonanie tej czynności. Pierwotnie było to możliwe do rozpoczęcia przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej, po zmianie – aż do zamknięcia przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej. Po drugie, ustawodawca wprowadził instytucję sprzeciwu oskarżyciela publicznego wobec cofnięcia wniosku o ściganie, co dotyczy spraw, w których akt oskarżenia wniósł oskarżyciel publiczny. Warunkiem jego złożenia jest obecność oskarżyciela publicznego na rozprawie lub posiedzeniu. Instytucja ta wykazuje podobieństwo do sprzeciwu prokuratora, o którym mowa w art. 387 § 2 k.p.k., jak również 343a § 2 zdanie drugie k.p.k. Przyjęte rozwiązanie służyć ma realizacji celów postępowania karnego, o których mowa w art. 2 § 1 k.p.k. Po rozpoczęciu

³⁶ *Tamże*, s. 5.

³⁷ Zob. S. Waltoś, P. Hofmański, *Proces karny. Zarys systemu*, Warszawa 2016, s. 66.

przewodu sądowego w sprawie, o której mowa powyżej, to oskarżyciel publiczny zobowiązany został przez ustawodawcę do dbałości o interes publiczny (społeczny, ogółu), gdyż warunkiem skuteczności cofnięcia wniosku o ściganie jest właśnie brak jego sprzeciwu. W sytuacji, gdy sprzeciw nie zostanie zgłoszony, dochodzi do skutecznego cofnięcia wniosku o ściganie.

BIBLIOGRAFIA

Literatura

- Dudka K. (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2018.
- Grajewski J., *Zagadnienia procesowe przestępstw ściganych na wniosek*, „Problemy Praworządności” 1972, nr 8.
- Grajewski J., *Ściganie na wniosek pokrzywdzonego w świetle projektów kodyfikacji prawa karnego*, „Państwo i Prawo” 1992, z. 6.
- Grajewski J., *Ściganie na wniosek pokrzywdzonego w świetle przepisów kodeksu postępowania karnego*, [w:] *Nowe prawo karne procesowe. Zagadnienia wybrane. Księga ku czci Profesora Wiesława Daszkiewicza*, T. Nowak (red.), Poznań 1999.
- Grzegorzczak T., *Wnioskowy tryb ścigania czynów karalnych*, Łódź 1986.
- Grzegorzczak T., *Wniosek o ściganie w projektach nowej kodyfikacji karnej*, „Prokuratura i Prawo” 1995, nr 9.
- Grzegorzczak T., *Kodeks postępowania karnego i ustawa o świadku koronnym. Komentarz*, Warszawa 2008.
- Hofmański P., Sadzik E., Zgryzek K., *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. I, Hofmański P. (red.), Warszawa 2011.
- Hofmański P. (red.), *System Prawa Karnego Procesowego*, t. 4, *Dopuszczalność procesu*, Jeż-Ludwichowska M., Lach A. (red.), Warszawa 2015.
- Kmieciak R., Skrętowicz E., *Proces karny. Część ogólna*, Kraków 1999.
- Morawski L., *Wykładnia w orzecznictwie sądów. Komentarz*, Toruń 2002.
- Nestoruk I., *Wnioskowy tryb ścigania przestępstw w polskim i niemieckim prawie karnym*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2001, nr 4.
- Nowikowski I., *Odwoływalność czynności procesowych stron w polskim procesie karnym*, Lublin 2001.
- Paprzycki L.K. (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. I, Warszawa 2013.
- Piaczyńska A., *Częściowe cofnięcie wniosku o ściganie w zakresie temporalnym*, „Prokuratura i Prawo” 2012, nr 5.
- Prusak F., *Komentarz do kodeksu postępowania karnego*, t. 1, Warszawa 1999.
- Skorupka J. (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2015.
- Stefański R.A., *Termin do cofnięcia wniosku o ściganie*, „Prokuratura i Prawo” 2001, nr 6.
- Stefański R.A., Zabłocki S. (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2003.
- Stefański R.A., Zabłocki S. (red.), *Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz do art. 1-166*, Warszawa 2017.
- Steinborn S. (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz do wybranych przepisów*, Lex/el 2016.
- Świecki D. (red.), *Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany*, Lex/el 2019.
- Waltoś S., Hofmański P., *Proces karny. Zarys systemu*, Warszawa 2016.
- Zagrodnik J., *Udział prokuratora w postępowaniu sądowym wszczętym przez oskarżyciela posiłkowego*, „Prokuratura i Prawo” 2017, nr 2.

Akty prawne:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r., przyjęta przez Naród w referendum konstytucyjnym w dniu 25 maja 1997 r., podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 lipca 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483, ze zm.).

Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1694).

Ustawa z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2016 r. poz. 437).

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30, ze zm.).

Ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o zmianie Kodeksu postępowania karnego, ustawy o ustroju sądów wojskowych, ustawy o opłatach w sprawach karnych i ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 1995 r. Nr 89, poz. 443).

Ustawa z dnia 19 kwietnia 1969 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1969 r. Nr 13, poz. 69, ze zm.).

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 marca 1928 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1928 r. Nr 33, poz. 313, ze zm.).

Orzecznictwo:

Wyrok SN z 3.09.2015 r., V KK 240/15, Lex nr 1783192.

Wyrok SN z 11.03.2015 r., III KK 40/15, OSNKW 2015, nr 8, poz. 68.

Wyrok SO w Tarnowie z 9.03.2001 r., II Ka 24/01, Lex nr 1713513.

Materiały legislacyjne:

Druk sejmowy nr 3251 (Sejm VIII kadencji), dostępny na stronie: www.sejm.gov.pl (dostęp: 31.12.2019 r.).

Opinie prawne:

Dudka K., *Opinia prawna na temat projektu ustawy o zmianie ustawy Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (druk 3251)*, dostępna na stronie: www.sejm.gov.pl (dostęp: 31.12.2019 r.).

Szumilo-Kulczycka D., *Opinia do projektu ustawy o zmianie ustawy – kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, druk poselski nr 3251*, dostępna na stronie: www.sejm.gov.pl (dostęp: 31.12.2019 r.).

Uwagi Sądu Najwyższego do projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw z dnia 12 marca 2019 r., BSA II-021-66/19, s. 5, dostępne na stronie: www.sejm.gov.pl (dostęp: 31.12.2019 r.).

Objection of public prosecutors to withdrawal of a motion for prosecution

SUMMARY

The article contains an analysis of the wording of Art. 12 § 3 of the Criminal Procedure Code, in force since 5 October 2019, as a result of the Act of 19 July 2019 amending the Act – Criminal Procedure Code and Certain Other Acts. In accordance with the

new wording of the provision, the period to withdraw a motion for prosecution was extended, thus giving an opportunity for persons entitled to make a relevant statement until the proceedings are closed at the first instance initial trial; additionally, a solution was introduced, that in cases when the indictment, is presented by a public prosecutor, the withdrawal of the objection after court proceedings have been initiated is effective if it was not opposed by a public prosecutor present at the trial or hearing. Thus, the legislator introduced to the procedural law system an institution of objection by the public prosecutor to withdrawal of a motion for prosecution. The article puts stress on the essence and legal nature of the institution, as well as on its practical effects.

Key words: motion for prosecution, withdrawal of motion for prosecution, objection of the public prosecutor

